

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Enheten för bostäder och byggande

Diariennr: LI2024/02351

2025-05-13

Remiss av Boverkets rapport Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn (2024:26)

Byggmaterialindustrierna tackar för möjligheten att inkomma med kommentarer på aktuell remiss.

Byggmaterialindustrierna är en paraplyorganisation som representerar byggmaterialtillverkare av en stor bredd av byggmaterial och byggprodukter. Byggmaterialindustrierna har både materialspecifika branschorganisationer och företag som medlemmar och representerar totalt ca 1000 svenska företag.

Generella kommentarer

Byggmaterialindustrierna vill börja med att framföra att Boverkets redovisning av regeringsuppdraget är gediget och väl genomarbetat. Boverket har identifierat flera viktiga frågor och åtgärder som kan främja arbetet mot en mer cirkulär byggsektor.

Byggmaterial med låga klimatavtryck är en grundförutsättning för bygg- och anläggningssektorns möjlighet att nå klimatmålen. Ökad resurseffektivitet och cirkulering av byggmaterial har stor potential att minska klimatutsläppen och även bidra till en rad andra hållbarhetsmål. När det gäller arbetet mot ökad cirkularitet och resurseffektivitet är det viktigt att beakta att byggmaterial omfattar ett brett spektrum av material och produkter som exempelvis råmaterial, anläggningsmaterial, stommaterial, fasadbeklädnad, tätskikt, isolering, fönster, dörrar, installationsprodukter och invändiga byggmaterial. Byggmaterial har olika egenskaper och funktioner, där vissa material består av några få ingående beståndsdelar medan andra är mer komplexa vilket gör att förutsättningarna för cirkulära lösningar skiljer sig åt mycket.

Byggmaterialindustrierna vill särskilt lyfta fram följande kommentarer på remissen:

- Det är positivt att Boverket har ett aktivt arbete inom området ökad resurseffektivitet och cirkularitet för att på olika sätt stödja arbetet i byggsektorn. Byggmaterialindustrierna anser att det är viktigt att Boverket får i uppdrag att fortsätta det **vägledningsarbete** som myndigheten nu har påbörjat för att kunna arbeta vidare med flera av de förslag som myndigheten lagt fram. Ett antal myndigheter har viktiga roller att vägleda byggsektorn inom

cirkulär ekonomi. Bygghuset vill därför poängtera att det är viktigt att ett fortsatt vägledningsarbete genomföra i nära samarbete med till exempel Naturvårdsverket.

- Bygghuset delar Boverkets slutsats att det finns stora **brister i statistiken** när det gäller materialåtervinning av byggmaterial och andra cirkulära flöden såsom återbruk. Mer information om nuläget och även om den framtida potentialen om material att cirkulera behövs som ett viktigt underlag för att utveckla konkurrenskraftiga cirkulära affärsmodeller. Bygghuset lyfter åtgärder för att hantera detta i en rapport från januari 2023, se nedan, och stödjer Boverkets förslag på området.
- Bygghuset ställer sig positiva till de förslag som Boverket lägger fram inom **digitaliseringsområdet** då de kan gynna alla parter i värdekedjan både i nybyggnation och i arbetet för ökad cirkularitet. Digitaliseringen är en viktig möjliggörare för den cirkulära ekonomin. Bygghuset förutsätter att förslagen, som Boverket lämnat, utarbetas med hänsyn taget till arbetet med digitala produktpass och andra relevanta EU-regelverk.
- Bygghuset ställer sig tveksamma till förslagen om att fram verktyg och metoder för att **belysa nyttor och mervärden** med cirkulära åtgärder, då vi är tveksamma till att denna information kommer att ha någon större betydelse för sektorns omställning mot ökad cirkularitet. Detsamma gäller för förslaget att ta fram **mål och en nationell strategi** för den cirkulära omställningen i sektorn. Detta kan säkert bidra på något sätt men det finns andra mer prioriterade åtgärder bland förslagen.
- Bygghuset ställer sig tveksamma till Boverkets förslag om att dela upp kontrollplanen i två olika dokument och att det skapas en specifik **resurshushållningsplan**. Att frågorna är en integrerad del i övriga delar av projekten är viktigt och en separat hantering riskerar att motverka detta.
- Bygghuset är försiktigt positiva till förslaget om att ta fram **referensvärden för ombyggnation**. Bygghuset bedömer att detta kan vara ett omfattande och resurskrävande arbete och efterlyser att nyttan med förslaget beskrivs ytterligare kopplat till resursåtgången. Om detta förslag genomförs måste arbetet genomföras i tät dialog med branschens aktörer och samordnas med den svenska implementeringen av Energiprestanda-direktivet.
- Precis som Boverket lyfter är det centralt att cirkulära affärsmodeller utvecklas för att öka cirkulariteten i byggsektorn. För att dessa ska bli långsiktiga är det en förutsättning att de kan bli konkurrenskraftiga och lönsamma. Bygghuset är ett brett begrepp som består av en stor bredd av material och produkter med mycket olika förutsättningar. Förutsättningarna för cirkulära affärsmodeller skiljer sig därför stort. Detta framgår inte tydligt i Boverkets redovisning där generella förslag och resonemang läggs fram som kan vara aktuella för vissa byggmaterial men inte för andra (se bland annat kommentar nedan om *återbruk på hyllan*).

Ökad resurseffektivitet och mer cirkulära byggmaterialflöden är en prioriterad fråga för Bygghuset. Den 23 januari 2025 lanserades rapporten "*Vägen mot mer cirkulära byggmaterialflöden – Bygghusetindustriernas perspektiv*". [Bygghusetindustrierna-Rapport-cirkular-ekonomi-jan-2025.pdf](#). Rapporten beskriver hur byggmaterialindustrin kan bidra till ett mer cirkulärt samhälle, där olika material har olika förutsättningar och lösningar. I rapporten lyfts också viktiga åtgärder som kan vidtas inom bygg- och anläggningssektorn och uppmaningar till myndigheter och politiken för att främja omställningen. Flera av de åtgärdsförslag som Boverket lägger fram lyfter också Bygghusetindustrierna i sin rapport.

Det mest resurseffektiva är ofta att bevara det som redan har byggts genom effektiv användning, underhåll och uppgradering. Det vill säga att eftersträva en god funktion och en lång livslängd på det som har byggts. Detta måste ligga till grund i arbetet att utveckla den cirkulära ekonomin i byggsektorn. Det vill säga styrningen mot att använda mer cirkulära råvaror får inte driva utvecklingen mot att byggnadsverk rivs i förtid.

Som nämns ovan är bredden av byggmaterial stor och förutsättningarna skiljer sig mycket åt. Boverket skriver att en nyckelfaktor för att öka återbruket är att *återbrukade produkter börjar blir tillgängliga direkt "från hyllan"*. Här vill Bygghusetindustrierna framföra att det för vissa produkter kan vara möjligt att ha återbrukade produkter på hyllan men det är långt ifrån en rimlig eller möjlig lösning för andra material och produkter, av praktiska eller ekonomiska skäl. I dagsläget produceras många byggmaterial efter beställning och lagerhållningen även av nya material kan vara begränsad. Att då hålla stora lager av återbrukade produkter skulle vara mycket kostnadsdrivande och är i många fall inte en optimal lösning.

Specifika kommentarer på de fyra förslagen

Nedan presenteras kommentarer på de fyra övergripande förslagen.

Förslag 1 – Utveckling av information och vägledning

1a) Bygghusetindustrierna stödjer Boverkets förslag att myndigheten ska få i uppdrag att, i samverkan med andra myndigheter, ta fram **information och vägledning** för att stödja sektorns omställning. Det är viktigt att myndigheterna får resurser för att kunna ta denna roll.

1b) Boverket föreslår att myndigheten ska få i uppdrag att driva och samordna arbetet med att ta fram **mål och en nationell strategi** för den cirkulära omställningen i sektorn. Bygghusetindustrierna ser att mål och en nationell strategi kan ha en nytta i utvecklingen genom att visa en riktning för sektorns arbete. Däremot anser Bygghusetindustrierna att det finns andra förslag i rapporten som kan ge större effekt och därför är mer prioriterade. Om ett arbete med mål och nationell strategi genomförs måste det ske i nära samarbete med sektorns aktörer och med beaktande av den potential som finns inom resurseffektivitet och cirkularitet. Målen måste sättas på rätt nivå och baseras på ett gediget underlag som beskriver hur mycket material och produkter som finns tillgängliga för cirkulering framöver. Detta för att undvika suboptimering och att byggnadsverk rivs i förtid för att kunna uppfylla målen. Ett större utbud av återbrukat material är eftersträvänsvärt

men fokuset, som i första hand är bevara det som redan har byggts, påverkar tillgängligheten av material och produkter för återbruk.

1c) Boverket föreslår att myndigheten ska få i uppdrag att ta fram **verktyg och metoder för att belysa nyttor och mervärden** med cirkulära åtgärder. Ökad cirkularitet är ett verktyg för att uppfylla flera miljömål och att beskriva detta kan säkert ge ökad förståelse för vikten av att ställa om. Byggmaterialindustrierna är däremot tveksamma till att denna information kommer att ha någon större betydelse för sektorns omställning mot ökad cirkularitet. Drivkrafterna är snarare lagkrav och inte minst marknadskrav samt att de cirkulära lösningarna blir lönsamma.

Förslag 2 – Utveckling av klimatdeklarationer

Byggmaterialindustrierna är försiktigt positiva till Boverkets förslag om att ta fram nationella referensvärden eller jämförelsevärden för byggnaders klimatpåverkan vid ombyggnad. Arbetet kan bidra till ökad kunskap och underlag inför beslut om ombyggnader. Byggmaterialindustrierna bedömer att detta kan vara ett omfattande och resurskrävande arbete och efterlyser att nyttan med förslaget beskrivs ytterligare kopplat till resursåtgången för att ta fram underlaget. Om detta genomförs behövs ett livscykelperspektiv och arbetet behöver genomföras i tät dialog med branschens aktörer och samordnas med den svenska implementeringen av Energiprestanda-direktivet.

Förslag 3 – Digitaliseringsförslag

Byggmaterialindustrierna håller med Boverket om att digitaliseringen är en viktig möjliggörare för en mer cirkulär byggsektor. Boverket lägger fram ett flertal förslag inom digitaliseringsområdet vilka kan gynna alla parter i värdekedjan både i nybyggnation och i arbetet för ökad cirkularitet. Förslagen handlar om grundläggande system som bygger på öppna standarder och filformat vilket skulle bidra till ökad harmonisering och förenklad hantering av information. Byggmaterialindustrierna stödjer Boverkets förslag. Byggmaterialindustrierna förutsätter att förslagen utarbetas med hänsyn taget till arbetet med digitala produktpass och andra regelverk som kommer från EU så att det inte blir en svensk lösning som är inkompatibel med EU-krav.

Specifika kommentarer på Boverkets förslag presenteras nedan i samband med kommentarer på kapitel 6.

Förslag 4 – Resurshushållningsplan

Boverket föreslår att 10 kap. 6 § PBL om kontrollplan förtydligas genom att den delas upp i två separata bestämmelser och delas upp så att det blir en separat resurshushållningsplan och en kontrollplan för tekniska egenskaper. Byggmaterialindustrierna ställer sig tveksamma till förslaget och ser att ett ökad fokus på resurseffektivitet och cirkularitet kan uppnås genom att utveckla den befintliga kontrollplanen. För att denna fråga inte ska hanteras som en separat del, utan som en integrerad del av projekten, ser Byggmaterialindustrierna en fördel med att frågorna kan utvecklas men bör hanteras i samma dokument.

Kommentarer på kapitel 3 – Hur kan ett cirkulärt byggande främjas

Främja cirkularitet genom analys, planering och arbetssätt

Boverket nämner i sin redovisning att avsaknaden av producentansvar för byggmaterial ökar avfallsmängderna och anser att ett producentansvar för byggmaterial och byggprodukter behöver utredas närmare. Liknande skrivningar framfördes i skrivelsen SOU 2024:67 Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi – som nyligen var ute på remiss. Byggmaterialindustrierna framför här samma kommentar i denna fråga. Byggmaterialindustrierna håller inte med om att avsaknaden av producentansvar för byggprodukter leder till att det saknas incitament för byggmaterialtillverkare att designa produkter som är enklare att återvinna eller återanvända detta. Både lagkrav och marknadskrav ökar inom området och för att vara konkurrenskraftiga på marknaden behöver byggmaterialtillverkare erbjuda material och produkter som är lätta att återvinna, och uppgradera och återbruka, för de material där det är tillämpligt. I och med de långa tidsperspektiven för byggmaterial är producentansvar för byggmaterial svårare att införa än för andra mer kortlivade produkter. Fokus bör istället läggas på andra drivkrafter för att driva på utvecklingen mot mer cirkulära byggmaterial. I vår rapport från januari 2023 lyfts flera åtgärder som skulle främja utvecklingen.

Aktörer som kan främja omställningen

Såsom Boverket skriver kan byggmaterialtillverkare ha flera viktiga roller i en mer cirkulär byggsektor. I vår rapport från januari 2025 "Vägen mot mer cirkulära byggmaterialflöden – Byggmaterialindustriernas perspektiv". [Byggmaterialindustrierna-Rapport-cirkular-ekonomi-jan-2025.pdf](#). återfinns ytterligare möjliga roller för byggmaterialtillverkare beskrivna. Alla aktörer i byggsektorn spelar en central roll i att öka resurseffektiviteten och cirkulariteten.

Byggmaterialindustrierna håller med Boverket om att offentlig upphandling kan fungera som en hävstång för en mer cirkulär byggsektor. I Byggmaterialindustriernas rapport nämns också *offentlig upphandling* som ett viktigt verktyg för att omsätta cirkulära principer i praktiken. Vi ser i detta sammanhang gärna att Boverket framåt:

- utvecklar vägledande kriterier för upphandling av cirkulära byggprodukter, med utgångspunkt i de prestandaindikatorer och informationskrav som utvecklas inom ramen för revideringen av byggproduktförordningen (CPR) och, i förekommande fall, även Ecodesign-förordningen (ESPR). Det behöver säkerställas att kriterierna är praktiskt tillämpbara även för små och medelstora företag, så att hela leverantörsledet kan delta i omställningen. Kriterierna bör i första hand harmoniseras med kommande EU-krav inom CPR och ESPR.

Många byggmaterial och byggprodukter har redan idag egenskaper som möjliggör cirkulära flöden och som kan mätas, verifieras och kommuniceras. Offentlig upphandling kan därmed spela en pådrivande roll i att skapa efterfrågan på sådana produkter, öka incitamenten till innovation och stärka investeringar i returlogistik, återtagningssystem och cirkulära affärsmodeller.

Ekonomiska styrmedel kan främja cirkularitet

När det gäller detta hänvisar Byggmaterialindustrierna till sitt remissvar på remissen - Remiss SOU 2024:67 Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi - [Remissvar-Ekonomiska-styrmedel-cirkular-ekonomi-Byggmaterialindustrierna-11-mars-2025.pdf](#).

Kommentarer på kapitel 5. Kritiska byggmaterial

Sårbarheten i materialförsörjningen för samhällsbyggande har blivit tydlig de senaste åren. Att den inte kan tas för given har bland annat synliggjorts när det gäller bergmaterialförsörjningen i Skåne och den nationella försörjning av cement, och i andra fall där pågående verksamhet ifrågasätts och begränsas. Det har även varit brist på globalt viktiga insatsvaror för byggmaterialindustrin. Sårbarheten i materialförsörjningen består framför allt av osäkerheter i tillståndsgivning, störningar i globala leveranskedjor och hög efterfrågan. Förutsättningarna ser väldigt olika ut för olika byggmaterial.

En bristsituation av byggmaterial kan hindra eller försvåra samhällsutvecklingen i stort, specifika projekt och kan också orsaka förseningar av projekt med ökade kostnader som följd. Stora mängder byggmaterial kommer att behövas framöver, bland annat till följd av det stora behovet av bostäder, infrastrukturprojekt, försvarsverksamheter, offentliga verksamheter, uppbyggnad av verksamheter för klimatomställningen och klimatanpassningsåtgärder.

Materialförsörjningen för samhällsbyggande behöver större fokus i samhället och det är positivt att Boverket har analyserat frågan om kritiska byggmaterial. Samtidigt är det, som Boverket skriver, inte enkelt att definiera vad som är ett kritiskt byggmaterial. Beroende på byggnadsverk kan olika material vara kritiska och avsaknaden av ett material, vilket kan variera, kan skapa hinder för byggnation. Beredskapsfrågan får allt större uppmärksamhet och fokus och en viktig del i detta är materialförsörjningsanalyser på materialnivå. Byggmaterialindustrierna är positiva till att Boverket har initierat ett arbete med att ta fram denna typ av analyser i dialog med byggmaterialindustrin.

Byggmaterialindustrierna tog våren 2024 fram en position "Byggmaterialens centrala betydelse för samhällsbyggandet och varför materialförsörjningen behöver ökat fokus". [Position-materialforsorjning-Byggmaterialindustrierna-juni-2024.pdf](#)

Kommentarer på kapitel 6. Digitaliseringsförslag

Byggmaterialindustrierna är positiva till Boverkets förslag och det är särskilt positivt att Boverket pekar på att användning av öppna standarder och filformat behöver gynnas vilket är av stor betydelse för en effektiv delning av data i värdekedjan. Vi ställer oss särskilt positiva till förslagen som går ut på att endast lämna uppgifter en gång och att sammankoppla uppgifter i olika register vid gemensamma databassökningar. Vidare är det positivt att Boverket trycker på att förslagen inte ökar uppgiftslämning utan bygger på digitalisering av information som redan lämnas enligt befintlig lagstiftning.

Branschorganisationerna i byggsektorns värdekedja arbetar gemensamt med att skapa både tekniska och organisatoriska förutsättningar för en effektiv delning av data i värdekedjan. Den 6 februari lanserades en branschöverenskommelse där vi aktörer kommit överens om att ta fram en gemensam nationell struktur för detta. [Branschöverenskommelse Effektiv delning av data i samhällsbyggnadssektorns värdekedja - IQ Samhällsbyggnad](#).

Att hantera detta gemensamt i värdekedjan är en förutsättning för att delningen av data ska fungera i praktiken. Just nu arbetar vi med förstudie för att ytterligare konkretisera hur detta ska organiseras och styras i sektorn. För att kunna omsätta ambitionerna till verklighet kommer externa medel att behövas och vi ser ett stort behov och värde av att näringsliv och myndigheter samverkar framåt i dessa frågor.

Boverkets förslag kopplat till digitalisering behöver, i de delar där det är relevant, synkroniseras med det pågående arbetet inom branschöverenskommelsen samt med EU:s krav på digital byggnadsinformation.

Ett förslag som vi gärna sett att Boverket nämnt är digitalisering av rivningslov. Det är ett måste för att kunna skala upp framför allt återbruk. Genom samsyn och digitalisering kommer möjligheterna öka för byggmaterialtillverkarna att både kan planera för återtogsströmmar och därefter cirkulera rekonditionerade eller återtillverkade produkter.

Nedan kommenteras vissa av Boverkets förslag mer specifikt.

Förslag A2 – Stödja öppna standarder och filformat: Positivt om föreslagna åtgärder genomförs. Arbetet behöver genomföras i nära samarbete med sektorns aktörer, se ovan, och i överensstämmelse med EU:s krav på digital byggnadsinformation.

Förslag A3 – Gemensam grafdatabas – datamiljö. Positivt om detta genomförs. Detta skulle även kunna vara grunden för hur man lagrar information vid nybyggnation.

Förslag B2 – Gemensam datamiljö för resurshushållning. Förslaget är positivt och har stor potential att förbättra informationsdelningen, om avfall och cirkulära flöden, vilket är en viktig pusselbit för att främja utvecklingen. Förslaget kan skapa förutsättningar för att få fram bättre statistik, förbättra informationsdelningen i värdekedjan, skapa mer enhetliga arbetssätt och underlätta kommunernas tillsyn. Det är viktigt att förslaget utformas med tanke på den utveckling som i övrigt pågår inom sektorn av lösningar för överföring av data i värdekedjan, bland annat att informationen ska vara förenlig med digitala följesedlar.

Förslag B3 – Samordning av system/information – Positivt med förslaget att alla Boverkets IT-verktyg ska vara integrerade med varandra (exempelvis system för klimatdeklarationer, renoveringspass och energideklarationer) så att data kan kombineras vid databassökningar.

Förslag i fas C – C1-C4. – Förslagen kan bidra positivt till sektorns omställning för cirkulär ekonomi. Förslaget om att förutse farliga ämnen i byggnader kan bistå med att på ett effektivt sätt få information om förekomst av ämnen i tidigare inbyggda byggmaterial. Vi ställer oss däremot frågande till behovet och nyttan av att sammanställa totala mängder farliga ämnen i svenska byggnader. Det är oklart vad denna information kan bidra med konkret för att främja den cirkulära

utvecklingen. Förslaget om statistik om återbruk, avfall och material har goda möjligheter att bidra med värdefull information för utvecklingen av cirkulära affärsmodeller.

Förslag i fas D – Förslagen kan bidra positivt i sektorns utveckling mot en mer cirkulär ekonomi genom att ytterligare effektivisera överföringen och delningen av data. Det är viktigt att förslaget utformas med tanke på den utveckling som i övrigt pågår inom sektorn av lösningar för överföring av data i värdekedjan.

Kommentarer på kapitel 7. Indikatorer

Boverket föreslår fem generella indikatorer för att beskriva och följa upp omställningen till en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn. Det är positivt att det utvecklas verktyg för att förbättra uppföljningen av den cirkulära ekonomin. Att följa upp utvecklingen är inte minst viktig för att veta vilka åtgärder som kan krävas. Indikatorer är ett bra sätt att följa utvecklingen över tid förutsatt att data går att samla in och dela på ett effektivt sätt. Byggmaterialindustrierna är positiva till att indikatorer tas fram och vill lyfta vikten av att sektorns aktörer involveras i framtagandet.

Jenny Svärd

Verkställande direktör

Byggmaterialindustriernas medlemmar: [Medlemmar - Byggmaterialindustrierna](#)